СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 124. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 29-го ТРАВНЯ 1948. No. 124. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 29, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0237 4-0807} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

СЕНАТ ГОДИТЬСЯ НА ДОПУЩЕННЯ 200,000 СКИТАЛЬНИКІВ

Вашингтон, 27 травня. — Під час нарад в повному сенаті прийнято поправку до нового іміграційного закону, щоб допустити впродовж двох найближчих років 200,000 нових імігрантів із европейської скитальщини. Прихильники поправленого законопроєкту змобілізували 40 голосів для цієї справи і надіються переперти ще інші поправки для знесення різних обмежень, які вставлені в законопроєкті Реверкомба. Проти голосувало 33 сенатори. Дискусія ведеться дальше, одначе, з огляду на змобілізовану більшість, надіються швидкого прийняття цілого билу. В палаті репрезентантів запевнення більшість для законопроєкту Феловса, який передбачує теж допущення 200,000 нових імігрантів з малими обмеженнями. Палата репрезентантів відложила дискусію над билом Феловса, щоб виждати рішення сенату. З огляду на такий настрій, надіються короткої дискусії над законопроєктом. — Про значення нової іміграції для Америки буде говорити президент Труман у своїй промові в Шікаґо 4 червня, коли почне передвиборчу обїздку. Коли б законопроєкт прийнято тепер, то вже від вересня почали б приїздити масово скитальники з Европи.

ГОСТРА ДИСКУСІЯ НАД ЗАКОНОПРОЄКТОМ МУНДТА

Вашинґтон. — Законопроєкт Мундта-Никсона для обмеження діяльности підривних елементів, головно комуністів в Америці, ухвалений подавляючою більшістю голосів у палаті репрезентантів, опинився тепер в сенаті. Сенатська правнича комісія переслухує знавців, а в четвер складав свідоцтво нововибраний конгресмен з партії Волеса, Ліо Айзаксон. Він назвав законопроєкт „нещастям для народу", бо на його підставі буде вкорочена свобода слова. Коли предсідник комісії запитався Айзаксона, чи він є комуніст, він рішуче заперечив тому. Конгресмен Никсон заявив, що комуністи повели таку агітацію проти законопроєкту в краю, що зробили з нього цілком що іншого, ніж він має на цілі. Доналд Ричберг, колишній голова Адміністрації Краєвої Відбудови, заявив, що законопроєкт має на цілі втримати конституційну владу самозбереження, одначе деякі критики представляють його як наскок на громадянські вольності. Незвичайно гостро накинувся на комуністів бувший командант Американського Леґіону полк. Пол Грифит, закидуючи їм використування ними обдурених людей для знищення свободи в Америці.

30 НОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ В НЮ ЙОРСЬКИХ ПРИЮТАХ

Ню Йорк. — Кораблем Марін Флешер приїхало в четвер близько 60 нових українців із скитальщини в Европі. Лише половина з них відїхала до родин в різних стейтах, а друга половина залишилася в приютах організацій, які їм дали від себе корпоративні афидевіти. Для тих людей треба постаратися негайно за мешкання й працю, а цим займається Український Переселенчий Осередок, що має приміщення під ч. 11 Іст 7-ма вулиця в Ню Йорку. З огляду на недостачу мешкань, Осередок надіється негайного співділання українців при вишуканні мешкань і праці.

УРЯД ТВЕРДИТЬ, ЩО ЧЕРВОНІ ПРОПАГУЮТЬ РЕВОЛЬТУ В АМЕРИЦІ

Вашинґтон. — Ґенеральний прокуратор Там С. Кларк авторитетно виявив, що Комуністична партія веде пропаганду за насильне скинення теперішнього конституційного уряду в Америці. Ця заява має послужити за підставу до усування комуністів з урядових становищ. Твердження Кларка подане в листі до Сета Ричардсона, предсідника Ради Провірки Льояльности. На цій підставі Рада обовязана потвердити відправлювання з урядових позицій таких урядовців і службовиків, які зараховують себе д окомуністів.

ПЕРЕГОВОРЮЮТЬ В СПРАВІ НОВОГО КОНТРАКТУ В ШАХТАХ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ

Филаделфія. — Представники Юнайтед Майн Воркерс і власники шахт твердого вугілля відбули перші наради над складенням нового контракту для 80,000 вуглекопів. У переговорах беруть участь по 10 людей з кожного боку. Предсідником спільної конференції вибрано Ралфа Е. Таґарта, голову підприємства Филаделфія енд Рединґ Кол Компані. Майнери ще не виявили своїх домагань, одначе один з учасників конференції сказав, що вони хочуть по 40 центів комісового від кожної тони вугілля, замісць теперішніх 10 центів.

ОПОЗИЦІЯ В СЕНАТІ ПРОТИ ЗМІН В ТАРИФІ

Вашинґтон. — Республиканські провідники сенату, а це Тефт і Ванденберґ, одверто заявилися проти гострих поправок в теперішнім законі про тарифу, що їх палата репрезентантів поробила, коли ухвалила продовжити його ще на рік. Особливе противляться сенатори додаткові, який дає право вета конгресові над повновластю для президента заключувати міжнародні торговельні договори. Сенатори ставляться прихильно до ухвали палати, щоб закон про тарифу продовжити лише на один рік, замісць на три, як цього домагається президент. З огляду на такий настрій конгресові кола передбачують якийсь компроміс між обома палатами, заки ще прийде до голосування в сенаті.

ПІВ МІЛЬЙОНА НА ВІДНОВУ СТАТУЇ СВОБОДИ

Вашинґтон. — Комісія приділів палати призначила $500,000 на прикрасу острова Бедло, на якому находиться статуя Свободи коло Ню Йорку і на віднову самої статуї. На цьому острові побудовано кілька будинків під час депресії і тепер і хтреба розібрати.

Сенатська комісія схвалює осторогу для агресорів

Вашингтон, 27. травня. — Сенатська комісія закордонних справ одноголосно прийняла резолюцію Ванденберга, яка домагається від сенату оголошення декларації в американській закордонній політиці. В резолюції сказано, що Америка готова відбити всякий напад, який загрожував би безпеченству Злучених Держав. З огляду на те, Злучені Держави готові підтримати кожний оборонний договір, такий як договір західно-европейських країн. — Цю резолюцію вважають за перший авторитетний вияв наміру Америки обороняти західно-европейські країни на випадок чужинної агресії.

АМЕРИКА ВІДКИДАЄ ПРОТЕСТ СОВЄТІВ В СПРАВІ ПОЛЕТУ ЛІТАКІВ.

Вашингтон. — Злучені Держави відкинули советський протест, наче б то американські літаки перешкаджали советському мореплавству на Тихому океані. В ноті, висланій у відповідь на протест, сказано, що Росія не доказала ані одного факту загрози в своїм протесті, ані американський уряд не міг ствердити цього підчас слідства, яке він переводив після отримання советських протестів.

ПРОСЛІДЖУЮТЬ ЗАКИДИ ПРОТИ ПРОГРАМИ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ".

Вашингтон. — Президент Труман і три конгресові комісії почали допити над закидами, наче б то під час програми „Голос Америки", утримуваної коштом уряду, йшли атаки на внутрішні відносини в Стейтах. Ці закиди появилися серед конгресменів, які критикували промови, висилані до країн Південної Америки з радієвої програми „Голос Америки". Переслухання над закидами почнуться в конгресових комісіях негайно.

ПРЕЗИДЕНТ ПОКЛИКУЄТЬСЯ НА О.Д. В СПРАВІ ЗНЕСЕННЯ ЗАБОРОНИ ВИВОЗУ ЗБРОЇ.

Вашингтон. — Знесення заборони вивозу зброї для вжитку Близького Сходу залежне від поради Обєднаних Держав, таке сказав президент Труман під час пресової конференції. Він пригадав, що Стейти наклали ембарґо на зброю на підставі ухвали Обєднаних Держав минулої осені. Америка, як член О.Д. повинувалася рішенні міжнародної установи, сказав президент. — З заяви президента прихильники знесення ембарґа роблять висновок, що дозвіл вивозити зброю до Палестини залежатиме від рішення Ради Безпеки О.Д.

НОВІ АМБАСАДОРИ В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк. — Кораблем Квін Елизабет приїхав у четвер новий амбасадор Великобританії, Оливер Френкс. Він приходить на місце лорда Інверчепела. Водначас приїхав до Америки новий чехословацький амбасадор д-р Володимир Утрата. Він признав, що чеський уряд є тепер під впливом комуністів, одначе пояснив, що це діється на такий самий лад, як в Британії, де уряд стоїть під впливом лейбуристів.

ЗАПРОШУЮТЬ ҐЕН. МЕК АРТУРА ПРИЇХАТИ В АМЕРИКУ.

Вашингтон. — Сенатська комісія закордонних справ 17 голосами проти 2, ухвалила запросити ген. Мек Артура на складення свідоцтва в справі положення на Далекому Сході. Запрошення має бути передане команді армії, яка вирішить, чи ген. Мек Артур може залишити на час своє відповідальне становище військового адміністратора окупованої Японії для повороту домів. — Президент Труман кількома наворотами виявив, що він не може наказати ген. Мек Артурові приїхати на рідну землю, одначе він буде радий привітати його і припняти різні воєнні декорації, як що він приїде на запрошення конгресу.

Приїзд ген. Мек Артура під теперішню пору може мати вплив на внутрішню політику тому, що його вважає дехто кандидатом на президента з рамені Республиканської партії. Коли б він приїхав перед Республиканською конвенцією, побут в Стейтах може мати вплив на вибір кандидата на конвенції.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ В ЕВРОПІ ГАРАНТУЄ МИР

Франкфурт над Майном, Німеччина, 28. травня. — Американський головнокомандуючий в Европі, ген. Л. Д. Клей, вчора заявив, що Американська Армія на европейському континенті є достаточною гарантією проти будької агресії і тим самим найкращою гарантією миру. Відповідаючи на запити німецьких кореспондентів, ген. Клей вияснив мирні цілі мережі европейських політичних і військових союзів, як теж американські зусилля для відбудови демократичної Німеччини, яка перестала б бути загрозою для інших і сама могла взяти конструктивну участь у відпудові.

ГІТЛЄР ВМЕР, ХОЧБИ І ЖИВ — ТВЕРДИТЬ ГЕН. КЛЕЙ.

Франкфурт, Німеччина, 28. травня. — Ген. Клей, відповідаючи вчора на запит про долю Гітлєра, заявив, що Гітлер вже не може бути більше трупом, як він є, хочби навіть ще жив. Проте, ген. Клей переконаний, що Гітлєр не живе.

АМБАСАДОР СМИТ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 28. травня. — Вчора приїхав тут американський амбасадор в Москві, ген. Бедел Смит, вертаючи на свій пост з коротких вакацій у Франції. Смит їздив до Франції „ловити рибу" а в міжчасі Молотов був наробив дипломатичного шуму, подаючи до відома довірочні розмови зі Смитом.

Рішальна битва за Єрусалим

Єрусалим, 28. травня. — Арабсько-ізраїльська битва за Єрусалим увійшла в свою рішальну стадію, як в самому Єрусалимі, так і довкруги нього. Тоді, як в самому Єрусалимі ще в поодиноких пунктах ведуться вуличні бої та скріплюється арабська облога Єрусалиму, рішальна битва за це місто ведеться вже від чотирьох днів на шляху біля Лятрун, в якій — згідно з ізраїльськими повідомленнями — заанґажовані багато тисяч військ та всіх родів зброї по обох боках. Араби вже повідомили про свою перемогу, а ізраїльці зі свого боку повідомляють про введення в дію нових сил та нової зброї. Битва біля Латрун за комунікаційне получення між Єрусалимом і Тель Авів має рішальне значення головно після того, як араби в Єрусалимі рішилися радше виморити жидів голодом, ніж здобувати дім за домом. Хоча арабські і жидівські повідомлення суперечні, проте в невтральних повідомленнях не скривається критичного положення ізраїльців в Єрусалимі.

ПОЛІТИЧНА БИТВА ЗА ПАЛЕСТИНУ.

Амман, Трансйорданія, 28-го травня. — В цій арабській столиці віддається велику увагу міжнародній політичній акції в справі Палестини, яку вважається не менш рішальною, ніж військову. Араби не скривають, що жиди під цим політичним оглядом виявляють велику рухливість і мають чималі успіхи, головно в Америці. Теж Советський Союз без застережень піддержує ізраїльські домагання, тоді як арабській справі ще в дечому допомагає головно Британія.

КОМІСІЯ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ УХВАЛИЛА ПЕРШУ СТАТТЮ.

Лейк Соксес, Н. И., 28. травня. — Комісія Людських Прав в ООД ухвалила вчора більшістю 11 голосів і при 6 здержаних таку першу статтю міжнародної деклярації людських прав: „Всі люди родяться вільні і рівні в гідності і правах. Природа їх наділює розумом і сумлінням і повинні відноситися один до одного в дусі братерства". Большевицький представник знову маячив про „боротьбу зі залишками фашизму і націзму", не згадуючи про сам червоний націзм і фашизм.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТЕРОР В РУМУНІЇ.

Букарешт, 28. травня. — Большевицько-румунський військовий трибунал засудив вчора на довголітні каторжні роботи 13 осіб, переважно генералів та політичних діячів з опозиційної аґрарної партії. Їх обвинувачуваню за „зраду" та „змову проти республики і народу".

АРАБИ ВІТАЮТЬ „КОРОЛЯ ЄРУСАЛИМУ".

Єрусалим, 28-го травня. — Вчора в здобуте арабами Старе Місто Єрусалиму приїхав несподівано трансйорданський король Абдулаг, а 25,000 арабів вітали його тріюмфально, як „короля Єрусалиму". Араби були так одушевлені приїздом короля, що навіть не зважали на розриви ізраїльських гранат довкруги них.

БРИТАНІЯ ПРОПОНУЄ НОВУ БАЗУ ПРИМИР'Я В ПАЛЕСТИНІ

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ РІШУЧОЇ І НЕГАЙНОЇ АКЦІЇ. АМЕРИКА МОВЧИТЬ.

Лейк Соксес, Н. И., 28 травня. Сер Александер Кедоґен, британський представник в Раді Безпеки, вніс вчора резолюцію з новими умовинами арабсько-жидівського примир'я. Британія пропонує чотиро-тижневе примир'я, під час якого ані жиди, ані араби не вводили б до Палестини нового воєнного матеріялу і чоловіків у військовому віці, а ООД за той час намагалася б найти відповідну справедливу розв'язку для цілої проблеми Палестини. На випадок, якщоб обі сторони ці умови відкинули, тоді британська резолюція пропонує застосувати до Палестини акцію, передбачену VII розділом чартеру ОД. Британську резолюцію відразу гостро заатакував речник жидів, заявляючи, що вона виявляє „не тільки військовий, але теж повний політичний союз між Британією і арабським напасником". Советський Союз зі свого боку вніс іншу резолюцію, яка майже цілком покривається з попередньою американською та домагається негайної міжнародної акції для замирення Палестини. Американський представник не висловився ані за советською, ані за британською резолюцією, ані теж не вносив своєї. Проте, є познаки, що Америка піддержуватиме британську резолюцію, яку приготовано в Лондоні в порозумінні з американським амбасадором.

ТРИҐВЕ ЛІ ОСТЕРІГАЄ БРИТАНІЮ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ

Лейк Соксес, Н. И., 28 травня. Вчора тут виявлено, що генеральний секретар ОД Триґве Лі, вислав минулого тижня окремого посла до Лондону, щоб переконати міністра Бевина, що становище Британії в справі Палестини може зруйнувати ООД, та що Британія могла б більше зробити в справі замирення. Інтервенцію Лі всіляко коментується та вважається, що її головною ціллю було намовити Британію до перервання висилки зброї арабам.

СМУТС ПРОГРАВ У ВИБОРАХ ДО ПАРЛЯМЕНТУ

Преторія, Південна Африка, 28 травня. Сьогодні тут виявилося, що премієр Південно-Африканського Союзу, найстарший державний муж в світі, філд маршал Смутс, перепав у виборах до парляменту. Втрата місця в парляменті ще не означає, що він мусить зректися посту премієра, якщо на ньому залишить його генеральний губернатор та якщо він до трьох місяців здобуде втрачене місце. Багато послів вже зголосили свою резиґнацію в користь Смутса.

НОВА СОВЄТСЬКА ТАКТИКА ДЛЯ ЗАХОПЛЕННЯ НІМЕЧЧИНИ

Берлін, 28 травня. В колах західних союзників стверджують на підставі наявних фактів, що Советський Союз тепер намагається підмовити всі німецькі партії і групи, щоб вони домагалися відкликання всіх окупаційних військ з Німеччини, включно зі советськими. Большевики вважають, що з хвилиною відкликання західної залоги з Німеччини, вони тоді без перешкоди зможуть повторити там історію з Чехословаччини та інших захоплених ними країн.

КІНЦЕВА СТАДІЯ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Лондон, 28 травня. Конференція західних великодержав і країн Бенелю в справі Німеччини увійшла вже в свою останню стадію і на порядку нарад є ще тільки спосіб вибору членів першої німецької конституційної Асамблеї. За цею позірно другорядною справою криється важлива проблема забезпечення західної Европи перед відродженням німецького мілітаризму, на що дуже вразлива головно Франція.

АКЦІЯ ЗА ЗВОРОТ ТРІЄСТУ ІТАЛІЇ

Лейк Соксес, Н. И., 28 травня. Британський комендант американсько-британської зони вільної території Трієсту заявив вчора в ООД, що розвиток і добробут Трієсту нерозривно зв'язаний з Італією, до якої він природньо і правно належить. Він рівночасно заявив, що цю приналежність Трієсту до Італії обстоює теж більшість населення того міста.

ГРЕЦІЯ В БОРОТЬБІ ПРОТИ П'ЯТОЇ КОЛОНИ

Атени, 28 травня. Грецькі власті безпеки повідомили про арешт 257 осіб, підозрілих в підривній комуністичній роботі. Проти багатьох з них є матеріяльні докази вини, при інших знайдено зброю, а ще інші є вже від давна пошукувані большевицькі агенти.

СПРАВА ПОЛКА В ООД

Лейк Соксес, Н. И., 28 травня. Комітет закордонних кореспондентів в ООД звернувся вчора до генерального секретара Триґве Лі, домагаючись передати Комісії Людських Прав справу вбивства в Греції американського кореспондента Джорджа Полка. Рівночасно запропоновано створення окремої комісії з кореспондентів та представника американського уряду, для прослідження цеї справи. Грецькі власті мають докази, що Полка вбили комуністи.

ПРЕМІЄР АТЛІ І АМБАСАДОР ДОҐЛЕС ПРО МИРОВІ ЗУСИЛЛЯ

Лондон, 28 травня. Британський премієр Атлі і американський амбасадор Доґлес виголосили вчора промови на прийнятті Об'єднання Закордонних Кореспондентів, підкреслюючи мирні цілі і зусилля політичної, військової і господарської співпраці демократичних країн. Вони рівночасно заявили, що в цих своїх зусиллях західні країни не дадуть себе звести з вибраного шляху і з цілою рішучістю усуватимуть всі перешкоди з нього.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30. 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯКІВ

В суботу зачнуться в місті Филаделфії триденні наради Другого Конгресу Американських Поляків. Немає найменшого сумніву, що головною темою нарад буде справа визволення Польщі, яка стала тепер московським сателітом та має комуністичну владу. Як відомо, Конгрес Американських Поляків піддержує далі польський уряд, який находиться на вигнанні в Англії, де його тепер формально не визнають, так, як і в Америці.

Коли б цей Конгрес боронив польський нарід та його право на незалежне й самостійне життя, то з такими ціллями кожний в Америці погодився б. Теж і ми, американські українці, поперли б у цьому американських поляків і були б з ними в одному ряді боротьби з московським імперіялізмом та з комуністичною диктатурою. На жаль, так воно не є. Конгрес Американських Поляків буде теж і в Филаделфії далі за те, щоб до Польщі силою прилучити чужі землі, українські, білоруські та литовські. На цьому Конгресі знов будуть підніматись голоси за „польський Львів" і за „польське Вильно", як піднімають їх у Лондоні ці польські шовіністи, якими проводить польський уряд на вигнанні.

У Филаделфії будемо теж знов чути про „шість мільйонів" поляків в Америці та їхні „голоси", як це ми чули при виборах президента Рузвелта. Це ж вибори за плечима і треба робити натиск як на кандидатів з Демократичної й Републиканської партій, так і на політичні комісії партій, які укладають „політичні платформи„ для предложення їх Конвенціціям.

Польська преса в Америці, хоч знає, що все це буде предметом нарад Конгресу Американських Поляків, ще окремо настоює, щоб не давати себе дурити різним урядовим обіцянкам в користь Польщі, як це було в часах Рузвелта, а повести широку акцію оборони „історичних прав" Польщі. Як відомо, Рузвелт, маючи на увазі „польські голоси", робив усе можливе, щоби при Польщі остала з українських земель бодай Галичина зі Львовом, але не вдержався з тим, як читаємо у спогадах державних мужів цього часу. Проти польських претенсій, як знаємо, був і Чорчил, чи взагалі Англія. Та все це не промовляє до польського політичного розуму. Не промовляє до нього й трагічне минуле Польщі, спричинене польським напором на схід. Американські поляки це добре знають, а проте далі обстоюють несправедливість і грубу силу, бо саме так треба розуміти їхнє домагання признати Польщі старі передвоєнні границі на сході. Це заставляє американських українців до проти-акції, хоч вони мають уже й без цього великий тягар, помагаючи українському народові в боротьбі з московським імперіялізмом і тоталітаризмом. Український Конгресовий Комітет не може одначе поминути (і цілком певно не помине!) теж і дальшої боротьби з польським шовінізмом, тим паче, що його попирають американські поляки не тільки зі шкодою для Польщі і кривдою для України, але й зі шкодою для намагань Америки завести справедливий мир у світі

Конгрес Українського Жіноцтва

Головна Управа Союзу Українок Америки вже заповіла скликання Світового Конгресу Українського Жіноцтва, що має відбутися в місті Филаделфії в днях 1-го і 2-го жовтня цього року. Після минулорічної Пан-Американської Української Конференції, це буде чергова велика організаційно-громадська імпреза загально українського порядку.

Почин та ініціятиву скликання Світового Конгресу Українського Жіноцтва перебрав на себе Союз Українок Америки, зглядно його Головна Управа з п-нею Оленою Лотоцькою на чолі. В теперішних обставинах це цілком нормальне і мудре, що цю ініціятиву перебрали на себе провідниці американських українок, бо на це вони мають не тільки найбільші можливості, але й необхідний загально - український громадський авторітет, зв'язаний теж з теперішнім становищем Америки в світі. Союз Українок Америки, оснований ще в 1925 році, виправдав це своє становище своєю громадською працею та своїм становищем в загально-українських і не тільки жіночих справах. Цей авторитет припадає Союзові Українок Америки головно після другої світової війни, як большевицька окупація Західної України зліквідувала там головну базу українського жіночого руху.

Союз Українок Америки нараховує тепер 3,000 членок, зорганізованих в 54 відділах по більших українських осередках. Між ними є 8 відділів жіночої молоді. Важливою подією в організованому житті американсько-українського жіноцтва було прийняття Союзу Українок Америки до Міжнародної Федерації Жіночих Клюбів, що поставило організацію українського жіноцтва як рівноправну побіч подібних організацій всіх інших вільних народів.

Щодо самої організації Світового Конгресу Українського Жіноцтва довідуємося ще такі подробиці:

Конгрес, як згадано, скликається за почином і старанням Головної Управи Союзу Українок Америки. Для організації та переведення Конгресу створено ширший Конгресовий Комітет, в склад якого входять голови всіх відділів СУА та поодинокі визначніші громадянки. Комітет відбуде своє перше повне засідання у Филаделфії в дні 20-го червня і тоді теж будуть обговорені подробиці Конгресу.

До участи в Конгресі запрошені представниці українських жіночих організацій з европейської еміграції. З Европи мали б приїхати на Конгрес визначні українки-громадянки, між ними п-ні Ірина Павликовська, голова Об'єднання Українських Жінок на Еміграції, секретарка цього Об'єднання Дарія Ребет, Марія Біляк та редакторка жіночої газети „Громадянка", Людмила Івченко. Будуть теж запрошені американські гості, головно п-ні Елінор Рузвелт, Дороті Тамсон, Пирл Бек та інші.

Ціллю Світового Конгресу Українського Жіноцтва є відповідне організаційне охоплення українського жіноцтва в цілому світі, встановлення відповідної бази і напрямних його багатобічної праці, чітке визначення його ролі та завдань в загальному українському житті і „сказати своє вільне слово в обороні поневолених сестер і братів та їхнього права до незалежної української держави".

Світовий Конгрес Українського Жіноцтва ще є тільки в стадії своєї підготовки і його оцінка була б ще передчасна. Проте, вже сьогодні можна з признанням підкреслити, що українське жіноцтво продовжує виконувати свою важливу місію і разом та впарі з чоловіками турбується долею України та поневоленого українського народу та намагається дати і свій зорганізований вклад в змаганні до кращого завтра. Це заслуговує на тим більше признання, що в цих грізних часах та важких обставинах українська жінка двигає теж головний тягар української родини і турбот будня. Що більше, нам усім відомо, що ця сама українська жінка під час війни й сьогодні на Рідній Землі рам'я об рам'я з чоловіками стояла і стоїть в безпощадній збройній боротьбі проти жорстокого ворога. Українські дівчата в рядах легендарної УПА виконують важливі завдання медсестер, зв'язкових, розвідчиків, а то й звичайних вояків. Вони як справжні героїні вміють жити і вмерти за Україну.

Немає сумніву, що Світовий Конгрес Українського Жіноцтва підкреслюють цю важливо-рішальну ролю української жінки в українському історичному ставанні та буде дальшим важливим кроком вперед до кінцевої мети. Зорганізований, збірний голос українського жіноцтва під час Конгресу в цій вільній країні може пролунати голосніше і переконливіше, як всі інші дотеперішні українські голоси. В цій надії та зі заслуженим признанням заслуг українського жіноцтва і важливости його дальших завдань, як в родинному так і громадському українському житті, треба тільки від серця повітати цю важливу ініціятиву Союзу Українок Америки та всіляко допомогти, щоби заповіджений Світовий Конгрес Українського Жіноцтва відповідав почесній ролі української жінки та важкому положенні українського народу.

Передконвенційний „цирк"

Щоденник Канзас Сіті Стар помістив сатиричну картину для схарактеризування передвиборчого руху, над якою помістив такий напис: „Цирк з двома аренами під одним шатром". На образку нарисовані дві циркові арени. Обі арени мають посередині стовп, а до них причеплена велика передвиборча вивіска, з написом: „Президентські п р а в ибори". На однім стовпі поміщений напис: „Демократичний кандидат", а на другім „Республиканські кандидати". На огорожі, яка відграничує демократичну арену, сидить демократичний виборець побіч емблеми Демократичної партії, тобто осла, і пильно приглядається республиканській арені, на якій по середині сидить республиканський виборець і заохочує великих трьох слонів до циркового попису. Слон, як звісно, це емблема Республиканської партії.

Сатира знаменито віддзеркалює передвиборчий рух обох великих політичних партій, які шукають кандидата на номінацію на становище президента Злучених Держав. Демократи його не шукають, бо вже з традиції одноразовий президент кандидує на другу каденцію. Зате Республиканська партія має доволі клопоту підшукати відповідного кандидата зпоміж найменше трьох визначних діячів, які обїздили країну з промовами, шукаючи для себе голосів делегатів, які поїдуть на конвенцію і там будуть ставити лише одного з них на кандидата на президента.

Вибір конвенційних делегатів уже покінчений, отже й самі „правибори" скінчені. Тепер треба лише виждати рішень конвенції: Республиканської й Демократичної. Перша назначена на день 21. червня, а друга на 12. липня. Обі відбудуться цього року у Филаделфії.

Найшвидше, бо який рік наперед, почав вести за собою передконвенційну агітацію Гаролд Е. Стасен, бувший губернатор Минесоти. Два інші республиканські кандидати, тобто сенатор Роберт А. Тефт і нюйорський губернатор Тамес Е. Дюї поїхали на передвиборчу працю щойно перед правиборами. З покінченням правиборів у стейті Ореґон правибори загально покінчені. Тепер кандидати заповідають, хто з них дістане найбільше число голосів. До правиборів в Ореґоні губ. Стасен вважав себе за передовика щодо числа голосів. Та в Ореґоні йому не повело і Дюї дістався на перше місце. Про Тефта останніми тижнями не було мови при правиборах, одначе його вважає Республиканська партія за поважнішого кандидата ніж Стасена. Та коли йде про справжні голоси на конвенції, то делегати, які в поодиноких стейтах дістали доручення кинути свої голоси на якогось кандидата під час конвенції, не є цим дорученням вязані і після першого пробного голосування вони можуть віддати їх на любого їм кандидата. Значить, що популярність кандидата при правиборах не є рішальною, а рішальним є наставлення делегатів на самій конвенції.

Наче на потвердження оцеї засади наспіли вісті про пробне голосування між конгресменами без огляду на партійну приналежність. Видавець журналу Юнайтед Стейтс Нюс енд Ворлд Ріпорт вислав до всіх 527 теперішних членів конгресу запити, кого вони вважають за найвідповіднішого чоловіка на кандидата на президента і у відповідь кандидати дістали таке число голосів: Тефт 197, Ванденберґ 181, Дюї 140, а після них на четвертому місці поставлено теперішнього предсідника палати репрезентантів,

(Докінчення на стор. 3-тій)

Соціялізм і комунізм в Европі

Европа і з нею цілий світ переживає переломову добу. Знаменитий грецький поет Есхил писав про війну греків з персами в 5 віці перед Христом: „Пері пантон аґон". (Боротьба за все). Дійсно, так як тоді мала Греція мусіла зібрати свої сили, щоб відбити наступ східного деспотизму, так тепер Західна Европа гарячково мобілізується — матеріяльно і духово — щоб не дати „азійському імперіялізмові" (вираз Чорчила) запанувати над вільними народами. Бо перемога большевизму в Европі була б ознакою, що програно **все.**

Довгий час між двома світовими війнами противники демократії з правого боку (Мусоліні та Гітлер) пробували доказувати, що, мовляв, західно-европейський соціялізм — це „большевизм другого сорту". Одночасно Москва проголошувала демократичний соціялізм в Европі за „головного ворога", бо, мовляв, соціялісти — це „запроданці капіталізму". Навіть „соціял-фашисти"...

Ця абсурдна московська пропаганда ще й досі продовжується, але тепер вона вже зовсім не діє. Причина цього дуже проста: в більшості західно - европейських держав при владі стоять соціялісти. Уряди з соціялістами на чолі або з участю соціялістичних представників є в таких країнах: Англія, Франція, Бельгія, Голяндія, Данія, Норвегія, Швеція, Люксембурґ, Італія. До влади в цих країнах соціялістичні партії прийшли демократичним шляхом, через вільне народнє голосування.

Раніше, коли советська деспотія була відділена від Західної Европи смугою малих держав між Балтійським і Чорним морем, здавалося спокійним західно-европейцям, що большевизм — це російська „внутрішня справа". Але після війни 1945 року советські полки залили собою всю південно-східну та центральну Европу. Раніше можна було думати, що народи Сходу Европи „мають такий уряд, на який самі заслужили". Але советська окупація і діяльність „комуністичних Квіслінґів" показує, що большевицька диктатура може запанувати над кожним народом, незалежно від рівня культури. Цю небезпеку бачать тепер усі політичні партії Західної Европи, зокрема ж соціялістичні. Ідейний та організаційний розрахунок між демократичним соціялізмом та диктаторським к о м у н і з м о м найясніше виявився в Німеччині: Москва дозволила в советській зоні Німеччини діяльність інших політичних партій, лише заборонила німецьку соціял - демократичну організацію. Демократичний соціялізм і диктаторський комунізм — це рухи, що не мають між собою **нічого спільного.**

Дуже добре виясняє цю протилежність диктаторського комунізму до демократичного соціялізму відомий англійський історик-економіт Ґ. Г. Кол у часописі „Ди Ню Стейтсмен енд Нейшен". Він пише, що большевизм прямує до світової революції, яка раніше або пізніше всюди має вести до тоталітарної п р о л е т арської держави. Демократичний соціялізм признається до іншого: він обстоює здійснення соціялізму ступнево і на основі згоди можливо ширших мас, причім свобода слова та організації забезпечується. Демократичний соціялізм — це система, що може бути вжита в тих країнах в яких культура проникла в досить широкі народні маси, щоб дати підставу для демократичного уряду в західному розумінні".

Комунізм не вважає на рівень культурного і господарського розвитку. Колись російський „народник" П. Ткачов, попередник Леніна, писав, що Росія стоїть ближче до соціялізму ніж західно - европейські країни, бо вона менше культурна... Дійсно, як показує практика, большевизм має більші успіхи в країнах некультурних, ніж серед народів високої цивілізації. Тому то тепер питання відносин між соціялізмом і комунізмом стоїть не в площі господарській, не в площі клясової боротьби, а **ріжниці рівня політичної культури.** Захід обороняє свободу людини і громадянина, як підставу европейської культури: схід хоче зруйнувати ці основи европейської цивілізації, що сягають своїми початками ще до передхристиянської греко-римської культури. Тим то чуємо заяви Етлі Бевина і французького соціяліста Леона Блюма про **оборону европейської ц и в і л і з а ц і ї перед східним деспотизмом.** Це не пусті слова.

За ними стоять мільйонові маси демократично - організованого робітництва і державний апарат.

Народні маси в Західній Европі не хочуть большевицької диктатури. Але вони не хочуть і панування монопольного капіталізму. Справжні демократичні рухи чи партії західної Европи хочуть вивести її з хаосу і нужди повоєнного часу, демократичними м е т о д а м и. Коли б це їм не вдалося, то Европу неминуче опанує большевизм.

Б. О.

ПЕТРО МІРЧУК.

КОЛИ ГОРЯТЬ ЛІСИ

Оповідання з недавнього минулого.

10)

Він п е р е ї ж д ж а т и м е якраз оцею доріжкою. Гестапівці чуються зовсім безпечними, не маючи, видно, ніяких вісток про присутність в околиці повстанців. Селяни хотять, щоб їхнє збіжжя опинилося в руках повстанців, тому він і хоче повідомити їх, щоб вони приготовилися на прийняття валки. Та при тому він просить їх в імени селян, щоб при ліквідації валки повстанці потурбували таки трохи і самих селян, щоб можна було опісля виправдатися перед німцями у своїй невинності. Дмитрові подобався помисл дотепного селянина й він обіцяв виповнити його прохання. Задоволений селянин повернувся назад.

Наступного дня приготовилися повстанці, як слід, на прийняття валки. Прийшлося пождати деякий час, але не надто довго. Коли стійковий повідомив, що валка наближається до лісу, усі зайняли свої позиції, як попереднього дня.

Валка спокійно зїхала в ліс. Попереду їхало двох гестапівців, перекинувши спокійно машинові пістолі через рамя. За ними кільканадцять фір навантажених господарським добром, а позаду знову гестапівці. Боком проїжджав один на коні, дбаючи про те, щоб мати цілий відділ завжди на оці. Це був мабуть командант відділу. Дмитро дав наказ повстанцям не стріляти в селян, а тільки по тих гестапівцях, що стоятимуть у такому положені, що при стрільні до них на буде небезпеки зранення селян.

Коли валка опинилася вповні під обстрілом повстанців, Дмитро дав наказ. Грянула сальва стрілів. Коні з несподіванки станули дуба. В відділі счинилося замішання. Двох перших гестаповців вбито.

— Руки вгору! Генде гох! — скомандував після сальви Дмитро. Всі селяни та їхні сторожі підняли слухняно руки вгору. Повстанці збігли наділ і стали обшукувати всіх. Вони кричали при тому і штуркали селян, що пробували не давати своїх кишень, чи мішків. Котрогось з дядьків потягнув повстанець так, що йому залишився видний знак на обличчі. Дядько, мабуть, був невдоволений, що саме йому прийшлося повести додому цей знак, та в душі всі були вдоволені, що можна було виправдатися і висипатися з наріканнями на повстанців перед німецькою слідчою комісією.

Повстанці позносили з возів усе добро і наказали селянам завертатися домів. Гестапівців вони залишили в себе. Ті були неспокійні і пробували вияснити повстанцям, що вони нічого не винні і виконують тільки наказ. Тільки їхній командир мовчав завзято, торгаючи неспокійно свій вус. Дмитро наказав запровадити арештованих на поляну і окружити їх. Після цього вибрав відділ найкращих стрільців і казав наготовити кріси. Гестапівці, придивляючись до того, побліди. Вони здали собі справу, що тут не жарти. Дмитро підійшов до них і заявив їм на німецькій мові, що рішенням Української Повстанчої Армії їх карається карою смерти за незаконну грабіж, за вбивства безборонного українського населення та за примінювання терору і виконування екзекуцій без суду над невинними селянами. Від рішення повстанчого загону у тому випадку немає ніякого відклику. Після того дав їм наказ роздітися. Кількох гестапівців упало на коліна, благаючи ласки, інші виконали мовчки наказ, стягнувши з себе вбрання. Дмитро залишив їм ще декілька хвилин для цього, щоб вони помолилися. Але лише кількох скористало з нагоди. Дмитро дав наказ стріляти. Хтось із засуджених гукнув ще „Гайл Гітлер", декотрі закрили обличчя руками. Гранула сальва і десять тіл упало на зелену мураву. Дмитро дав поручення забрати зброю й убрання, що придасться при відповідних акціях повстанців, а тіла вбитих закопати в спільній могилі.

Наказ виконано швидко. В глибокій могилі складено рядом тих, що ще кілька годин тому підсвистували безжурно й любувалися повними мішками зрабованого українського хліба, та скринями, повними масла і яєць. Могилу зрівнано з землею так, щоб не було ніякого сліду, що тут когось поховано. Решту землі розкинено по лісу.

— Повстанчий закон жорстокий і суворий, але справедливий — скінчив заввагою Дмитро. — Тільки так можна повчити ворога, щоб він перестав примінювати на кожному кроці терору.

(Дальше буде).

Т. Г. Войнаровський.

СИМОН ПЕТЛЮРА

4)

III.

В місяць після вибуху повстання переможні війська Української Народної Республіки вступили до столиці України. Ще за місяць, 22-го січня 1919 року в Києві Український Трудовий Конгрес урочисто проголосив злуку Східньої і Західньої українських республік в одну Соборну Українську Народню Республіку.

Здавалося, настав час, коли український народ зможе вільно віддаватися праці по будуванні своєї держави. Але зовнішні вороги до цього не допустили. З півночі знову посунули в Україну московські большевики, з заходу заатакували поляки, згодом з півдня і сходу прийшов білогвардійський генерал Денікін, а в середині — зросла і розпаношилася своя рідна анархія.

Два роки тривала безперервна визвольна війна України проти без порівнання сильніших кількістю й технікою ворогів.

Були тоді світлі, і надзвичай тяжкі та сумні моменти. Часами перемога усміхалася українцям: Київ, по здобутті його московськими большевиками в березні 1919 року, ще двічі бачив у своїх стінах українське військо. Особливе піднесення панувало в той час, коли літом 1919 року об'єднані наддніпрянська і галицька армії, соборне українське військо, переможно йшло на Київ.

Але були моменти, коли територія, занята Українським Урядом, рівнялася кільком квадратовим кілометрам. Були моменти, коли не можна вже було тримати регулярного фронту, й українська армія мусіла йти на партизанку, на тили ворога, як напр. підчас славного Зимового Походу під командуванням ген. Михайла Омеляновича-Павленка від листопада 1919 до травня 1920 року.

Правобережна Україна: Поділля, Волинь, Київщина, за два роки боротьби були переважно під владою українського уряду. На решті ж українських земель діяли прихильні до Уряду Української Народної Республіки повстанці. Але умови, в яких провадилася вся ця боротьба, були невимовно тяжкі.

Українській армії бракувало всього. Відрізана від промислових районів України і від моря, блокована державами Антанти з заходу, армія наша не мала ані зброї, ані амуніції, ані одягу, ані медикаментів. Вояки українські маширували босі в снігу, зводили непереможні бої з мінімальною кількістю набоїв та вмирали по шпиталях за браком найелементарніших ліків. Часто цілі відділи, не маючи вже рушничних набоїв, атакували ворога холодною зброєю, щоб здобути у нього амуніцію. Це було тоді для нас звичайною річчю. В осені 1919 року, коли українське військо перебувало на Поділлі в т. зв. чотирокутнику смерти між Денікіним, большевиками, поляками і румунами, серед вояцтва і населення вибухла страшна епідемія тифу, при чому засобів на його поборювання не було ніяких...

Тяжких, здавалося, цілковито безвихідних моментів бувало тоді дуже багато. Але Петлюра розумів необхідність продовження боротьби, вірив у остаточну перемогу і його запал передавався українським воякам та вів їх на дальші геройські чини. Як писав, покійний вже тепер, свідок тодішніх подій, визначний український діяч Евген Чикаленко, — „тільки Петлюра зумів виявити таку присутність духа й твердість в найкритичніші хвилини, коли ніхто нічого не міг вже зробити".

Петлюрі приходилося виконувати колосальну роботу. Він мав зверхній нагляд над військом і жив потребами вояцтва. Постійно був у розїздах по фронтах. Отамана бачили по всій території, занятій українською армією. Відвідував штаби, окремі військові частини, часто бував на передових позиціях фронту у найкритичніші моменти. А водночас він займався і політичними справами та упорядкуванням державного апарату, керував закордонною політикою: він був фактичним керманичем і душею цілої справи. Це відчували всі: і вороги, і свої.

Вороги проклинали і ненавиділи Петлюру, поборювали його безоглядно й жорстоко. Большевики уважали Петлюру гіршим і небезпечнішим для себе за царського генерала Денікіна. Для Денікіна Петлюра був ненависніший за большевиків. Поляки називали Петлюру „ватажкем збуюв гайдамацкіх". Але для України, Петлюра був правдивим вождем нації, національним героєм. Вояцтво українське було необмежено віддане своєму Отаманові. Серед населення, яке на початку цілком байдуже дивилося до геройчної боротьби Української Армії з большевиками і починали за ним іти. По найдальших закутках української землі чекали на Петлюру, щоб він прийшов і визволив, чи то від большевицького катування, чи то від нахабної російської білогвардійської реакції.

Однак багато було українців, які від самого майже початку, або пізніше під впливом труднощів і невдач нашої боротьби, пішли на шлях угоди з сосетською або білогвардейською Москвою.

Окремі повстанські отамани, які боролися проти московського ворога, діяли на власну руку, не підпорядковуючися директивам уряду й Головного Отамана, а тому, замість користі, вносили лише безладдя й анархію в нашу визвольну боротьбу. Були й такі, як наприклад лихозвісний отаман Махно, що виступали проти всіх і вся, в тому числі і проти війська Української Народної Республіки.

Окремі політичні діячі, а то й цілі групи їх, інтригували проти Головного Отамана, вносили нелад в державне управління, інші ж виїздили закордон і там, в затишних каварнях Европи паплюжили і Український Уряд і Петлюру і Українське Військо.

Ідеї і гасла, за які боровся Петлюра, були простими і ясними. Нині вони стали зрозумілими мабуть, вже для всіх українців.

Петлюра вважав за першу, невідкличну необхідність для українського народу, — здобути свою власну незалежну державу, бо тільки в ній українці зможуть жити справді вільним і щасливим життям.

Петлюра вважав, що українська держава має бути народоправною (демократичною) і має забезпечити матеріяльний добробут і вільний поступ всім верствам українського населення — робітництву, селянству і трудовій інтелігенції. Держава має бути справді народньою державою — Українською Народньою Республікою, вільною державою „без холопа і без пана", про яку мріяв наш великий Шевченко.

Петлюра був за соборність всіх земель українських, за об'єднання їх усіх в єдину українську державу. Він, однак, не обмежувався до декляративного проголошення засад соборництва, але прямував до створення на ділі всеукраїнської соборної єдности думки і чину в процесі визвольних змагань.

Петлюра уважав, що своє право на державну незалежність і соборність український народ здобуде лише в тяжкій збройній боротьбі. І тому до цієї боротьби, до шерегів українського війська невпинно закликав українців Головний Отаман.

Він уважав за найсмертельнішого і найнебезпечнішого вроога всіх частин української землі Москву у всіх її можливих одмінах. Москву, що загрожує самому навіть фізичному існуванню укранської нації. Тому він кликав до безкомпромісової, при всяких обставинах і при всяких жертвах, боротьби проти Москви. Чолом насамперед проти Півночі! — це було гасло С. Петлюри.

Після листопадової катастрофи 1919 року, коли Українська Армія змушена була перейти в запілля ворога і продовжувала війну вже партизанськими методами, Петлюра побачив безнадійність боротьби на кілька фронтів. Бажаючи всеж, за всяку ціну продовжити цю оружну боротьбу, він з біллю в серці, пішов на непопулярний і тяжкий для України мілітарний союз з Польщею. Нині вже всі розуміють, що тодішній союз України з Польщею був спричинений нашим трагічним, безвихідним просто, мілітарним становищем, і що, борючись за Київ, Петлюра в одночас боровся і за Львів.

В осени 1920 року большевики перемогли майже всіх російських генералів, поляки ж зломали договір з Україною і заключили з большевиками сеператний мир в Ризі. Українська армія на території Поділля сам-на-сам бється з переважаючою ворожою силою. Петлюра не вагається самотний продовжувати боротьбу, тим більше, що обставини починають нам сприяти. Петлюрівські повстанці діють майже по всій Україні в запіллі ворога, а досі байдужа Европа починає нібн реально цікавитися нашою боротьбою.

Але — пізно! Під ударами вдесятеро сильнішої червоної армії українське військо мусить опустити українську землю і його бувші польські союзники інтернують у таборах, оточених колючими дротами.

Останнім епізодом нашої оружної боротьби був у 1921 р. 2-гий Зимовий Похід, на який, в ім'я тої ж безкомпромісової боротьби за державність, поблагословив Головний Отаман генерала Тютюнника. Похід цей закінчився в листопаді 1921 року величною трагедією Базару.

Так закінчилася героїчна збройна боротьба українського війська під проводом Петлюри. Українська Армія була переможена і з боєм вийшла з рідної території. Але вона не скапітулювала, не схилилася перед ворогом. Не скапітулював і Уряд Української Народної Республіки, що на чужині під проводом Петлюри продовжував свою діяльність в противагу до наставленого Москвою уряду т. зв. Української Соціялістичної Радянської Республіки.

В Україні ще довго не погасали ще народні повстання. Ім'я Петлюри, його ідеї і гасла набирали все більшої популярности серед народніх мас. Большевики мусіли йти на певні уступки для українців, мусіли запроваджувати, так звану українізацію, мусіли давати змогу більш-менш вільного розвитку української культури. Все це робили вони головно внаслідок впертої боротьби Петлюри і його війська а пізніше під натиском невгаваючого спротиву Петлюрівців, себто українських патріотів, самостійників - державників. (Кінець буде).

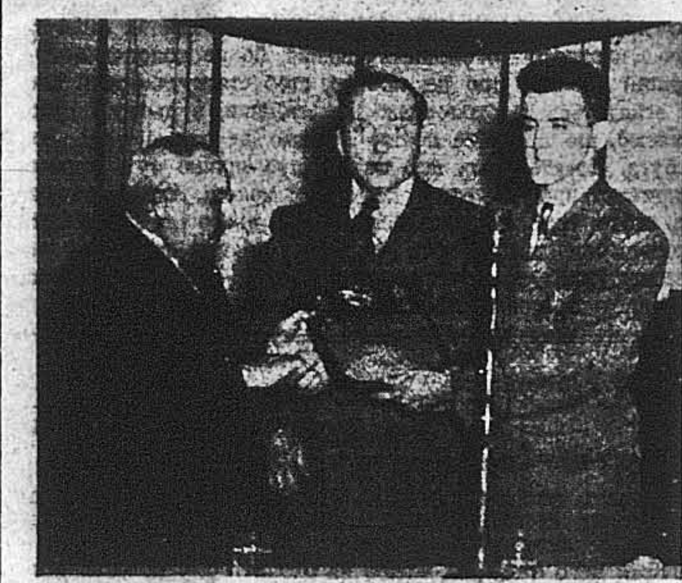
Високе відзначення п-ні О. Лотоцької

Об'єднання Українських Жінок на Еміграції відзначило голову Союзу Українок Америки медалею княгині Ольги.

Об'єднання Українських Жінок на Еміграції, через свою представницю в Америці п-ню М. Хомин, відзначило громадські заслуги голови Союзу Українок Америки, п-ні Олени Лотоцької, наділюючи її почесним дипломом та медалею Княгині Ольги. В дипломі написано: „Об'єднання Українських Жінок на Еміграції рішило на своєму З'їзді в 1948 році відзначити Високоповажану п. Олену Лотоцьку медалею КНЯГИНІ ОЛЬГИ за її заслуги на полі організації Українського Жіноцтва в Америці та за її щирі, повні пожертви старання нести всебічну допомогу українським жінкам і дітям на скитальщині". Письмо підписали голова Об'єднання УЖЕ, п-ні Ірина Павликовська та секретарка Дарія Ребет.

Передана п-ні Лотоцькій медаля має вигляд подовгастого восьмикутника з плоскорізьбою образу Княгині Ольги в короні і з булавою. В правому горішньому куті є знак Володимирового Тризуба.

Цим високим відзначенням п-ні Лотоцької як голови Союзу Українок Америки, українські жінки в Европі вшанували рівночасно всіх своїх сестер на вільній американській землі.

Відомий український народний робітник і піонір, **п. Василь Калина** (зліва), років 80, перебирає „Ювилейну Емблему", яку передає Ювилятові від Української Стейтової Організації Молоді Стейту Конетикат, **п. Осип Яросевич**, голова цеї організації. По середині **п. Іван Селеман**, що проводив святочним вечером, який відбувся в Ню Гейвен, Конн., в Готелі Ґард, дня 16. травня 1948 р. Дапис про цей вечір був у попереднім числі „Свободи".

Передконвенційний „цирк"

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Джозефа Мартина 140 голосами. Стасен, який при правиборах вибився був на перше місце, при конгресовім голосуванні дістав лише 75 голосів і опинився на пятому місці. По нім дістали ще: ген. Мек Артур 74 і каліфорнійський губернатор Ворен 48 голосів.

Очевидно, що такий вислід пробного голосування став сензацією, бо з нього можна робити різні висновки. Показується, що умова вартість людини й її вплив на політику Злучених Держав має своє значення всюди, особливо серед законодавців. Яке значення це може мати на конвенції, не важко догадатися, бо конвенційні делегати це теж люди з політичним розумом і хистом. Крім того між ними буде багато конгресменів.

Тут не місце призадумуватися над кваліфікаціями „кандидатів на кандидата", бо це ледви, чи матиме який вплив на рішення Республиканської конвенції. За те треба пригадати, що Стасен поповнив важливий передвиборчий нетакт, коли поїхав на агітацію до Тефтового стейту Огайо і там підривав значення стейтового вибранця. Мабуть цей нетакт запамятали собі добре конгресмени обох партій і тому дали йому таке мале число пробних голосів.

Замітне, що під час правиборів мало згадувалося імя Трумана, як кандидата Демократичної партії. Це тому, що члени Демократичної партії вважали за природне, що їм при правиборах треба віддати голоси на Трумана, й тому не треба було вести голосної агітації. Коли була яка мова про іншого кандидата ніж Труман, то ці голоси приходили з південних стейтів, де йде безупину боротьба проти признання повної рівноправости для нігрів, за чим саме побивається президент. Південні стейти висловлювали хіба свій протест проти Трумана в різній формі, одначе не ставили ніякого кандидата проти нього. Якщо прийде до якогось розрахунку в Демократичній партії, то це станеться аж на Демократичній конвенції.

Між тим президент Труман вважає себе за кандидата без спротиву і вже назначив свою передвиборчу поїздку. Його передвиборчий залізничий потяг виїде з Вашингтону 3. червня і повернеться до столиці 14. червня. Впродовж 11 днів президент має виголосити 5 більших і 38 менших промов. Це важкий труд для людини, що їй минуло 60 літ, пускатися в дорогу з тільки промовами в так короткому часі. Одначе інтерес його партії цього вимагає і Труман, як її провідник, повинується втертому звичаєві. Нема сумніву, що в своїх промовах він буде обороняти політику Демократичної партії, якої представник, Френклин Д. Рузвелт, засідав у Білому Домі 12 років перед ним, а за його помилки мусить відповісти його законний партійний наслідник, хоч він за життя небіжчика не мав відповідальної ролі. Від того, як вивяжеться Труман з свого передвиборчого завдання, залежить у великій мірі дальша доля Демократичної партії, а може й майбутність Злучених Держав, бо на будучого президента спадуть тяжкі обовязки хоч би тільки через конфлікт з СССР.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БИЗНЕСМЕН ПРО ВІДОЗВУ У.К.К.

Думаю, що Український Конгресовий Комітет добре зробив, що звернувся до українських бизнесменів з окремим закликом прийти з допомогою акції, яку веде ця організація в справі оборони українського народу. Тепер такі часи в Америці, що бизнесмени є всюди, в кожній гуманітарній чи іншій загальній акції. Це природне, бо ж і наш уряд та ціла наша країна взялись ратувати світ від нужди, гнету та неволі! Теж і бизнесмени з українського роду, не повинні стояти позаду в таких акціях, зокрема тоді, коли треба помагати українському народові, бо як ми, американські українці, йому не поможемо, то звідки йому надіятись допомоги? Скажім собі правду, що ми, бизнесмени, говорячи загально, таки замало прикладали рук до різних акцій в допомогу нашим рідним в Европі, Ми таки замало давали жертв на українські потреби в минулому і замало даємо їх нині. Може є на це в одного чи другого бизнесмена розні причини, але такі речі не можуть входити в рахубу. У світі бизнесмени є прикладом жертвенности. Такими і ми повинні бути. Не хочу нікому дорікати і нікого навчати, коли це пишу, бо як бизнесмен знаю, що нераз чоловік має стільки клопотів на голові, що прямо не зверне уваги навіть на такі поклики, як отсей, з яким звернувся до бизнесменів Український Конгресовий Комітет. Та тепер і сліпий бачить, що кується доля світу, а не тільки українського народу. В такому часі треба усім нам ставитись дещо серіозніше й з більшим серцем теж і до акції оборони права українського народу на вільне й свобідне життя. Ми, що живемо в країні свободи, повинні це робити вже навіть як добрі американці, які навчились цінити не тільки вартість доляра, але й вартість свободи.

Сповняючи свій обовязок і пересилаючи свою скромну лепту на піддержання акцій Українського Конгресового Комітету та Панамериканської Української Конференції, роблю це теж і в такому переконанні, що це, що є в мене в серці й на думці, є теж на думці й в серці усіх наших бизнесменів.

Іван Штогрин,
Нюарк, Н. Дж.

ПЛЯН МАРШАЛА ПОЧАВ ДІЯТИ ДЛЯ ІТАЛІЇ

Ґенова, Італія, 28 травня. До місцевого порту заплив вчора перший корабель з американською допомогою для Італії в рямках Пляну Маршала. Корабель привіз понад 9,000 тонн збіжжя. З цеї нагоди відбулися в порті великі урочистості, а президент Італії в імені італійського народу вислав телеграму вдячности до президента Трумана.

МОСКВА ЗНОВУ ЗАСТУПАЄТЬСЯ ЗА ЗЛОЧИНЦІВ В ГРЕЦІЇ.

Лондон, 28. травня. — Московська радіовисильня вчора повідомила, що советський уряд вислав ще одну ноту урядові Греції, протестуючи проти виконання вироків смерти на кількох десятках комуністичних злочинців, засуджених за звичайні злочини вбивства і грабунку.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Шікаго, Ілл. — У звіті Зл. У.А.Д.Комітету за травень має бути: $100 від Товариства Княгині Ольги в Шікаґо на скитальців, як дохід з балю.

Оголошення з дописами. — Наш часопис має всього чотири сторони. Тому треба би використовувати кожне місце тільки на матеріял конечно потрібний і цікавий. До такого матеріялу належить теж і те все, що тісно звязане з нашим народним життям по громадах. Як видно з часопису, ми такий матеріял радо містимо та ще вдячні тим, що його нам надсилають. Одначе зачинає вкорінюватись звичай, щоб додавати й до найменшого платного оголошення ширший „допис" про це, про що згадується в оголошенні. Думаємо, що цього не повинно бути. Досить, коли про це підприємство буде один допис, себто тоді, як воно відбулось. Коли іде про якісь репрезентативні чи маніфестаційні виступи, політичні, культурні, чи гуманітарні, ми радо даємо місце на їх розголошення, бо це доконче потрібне, щоб стягнути бодай тисячу публики, в цьому і чужої. Робимо це теж і тоді, коли іде про працю тут родженої нашої молоді. Але не надуживаймо цього для дрібніших справ, які теж добрі й конечні, але які без такого розголосу можуть цілком добре обійтись. Теж годі давати мале оголошення „для відчіпного", а водночас розголошувати підприємство дописом, якого склад і друк коштує куди більше, як оплата оголошення.

ПРОТОКОЛ

З нарад річного засідання головного уряду У. Н. Союзу, що відбулось в днях 22-го до 26-го березня 1948 року, в Домі У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж. (Продовження).

б)

ЗВІТ ЗАХИСТУ СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ за 1947 рік.

ПРИХІД:

Готівка з кінцем 1946 року осталася	$ 1,661.16
Відсотки від бондів в 1947 році	977.45
Заробок на бондах	310.00
Продано або сплачено бондів на суму	9,100.00
Разом	$12,048.61

РОЗХІД:

В 1947 році інвестовано в бондах	$11,230.70	
Відсотки на закуплених бондах	18.19	
Разом		$11,248.89
Готівка з кінцем 1947 року остається		$ 799.72
Інвестиції в бондах		44,230.65
З кінцем 1947 року остається в тім фонді		$45,030.37
З кінцем 1946 року було в тім фонді		43,761.11
В 1947 році цей фонд збільшився на суму		$ 1,269.26

ЗВІТ ФОНДУ БЛ. П. С. ЯДЛОВСЬКОГО за 1947 рік.

ПРИХІД:

Готівка з кінцем 1946 року осталася	$ 548.31
Відсотки від бондів в 1947 році	62.78
Відсотки з банків	8.24
Заробок на бондах	98.75
Продаж бондів	2,000.00
Разом	$ 2,718.08

РОЗХІД:

Інвестовано в бондах	$2,023.30	
Відсотки на закуплених бондах	5.33	
Разом		$ 2,028.63
Готівка з кінцем 1947 року остається		$ 689.45
Інвестиції в бондах		2,523.30
З кінцем 1947 року остається в тім фонді		$ 3,212.75
З кінцем 1946 року було в тім фонді		3,048.31
В 1947 році цей фонд збільшився на суму		$ 164.44

Отсим уважаю свій звіт викінченим. Я старався пояснити всі позиції, які є подан і у звіті до асекураційних департаментів стейтів, а які то звіти є в руках головних урядників. Крім цих табель, я подав окремо ще й такі виплати різних фондів, що не є обняті головними табелями. А подав їх тому, щоби кожна інвестиція була всім зрозумілою і належно вияснено. Всі ті колюмни, що є подані у звіті, є мовою чисел і є образом праці і досягнень нашої організації.

Вірю, що в цьому 1948 році майно організації досягне й перевещить суму десять мільйонів долярів. Ми, всі головні урядники і широкі маси Союзового членства, маємо причину радіти, що дожили того часу, коли наш Батько-Союз вступає в ряди десять-мільйонових організацій. За це належиться велике признання усім тим невтомним працівникам і членам, що трудилися і дальше трудяться над розвитком, ростом і скріпленням свого Українського Народного Союзу.

В минулому році я був на святі Українського Народного Дому в Дітройт, Міш., на Окружних Союзових Зборах в Клівленд, Огайо, і на святі палення морґеджу Відділів У. Н. Союзу, в Шікаґо, Ілл. На тих святах і зборах мав повну співпрацю і належну поміч зі сторони головних і відділових урядників в даних околицях.

Вкінці згадаю, що крім Союзової праці, я брав теж участь в місцевих і центральних допомогових комітетах.

Від імені Контрольної Комісії звітував Дмитро Капітула.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ ЗА 1947 РІК.

Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу перевела протягом минулого року дві контролі майна, діловодства і організаційного життя У. Н. Союзу. Звіт з першого півроку контролі, що відбулася в днях 18—24 серпня, був поміщений у Свободі з дня 3. вересня 1947 року. Звіт з другого півроку контролі, що відбулася в днях 15—22 березня, поміщено в Свободі з дня 20. березня 1948.

Отсим подаємо звіт контролі в цілости за 1947 рік як слідує:

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ

РУХ ПОВНОЛІТНІХ ЧЛЕНІВ ЗА 1947 РІК:

В день 1. січня 1947 року У. Н. Союз числив повнолітніх членів	34,843
За цілий рік прибуло нових членів	2,464
Разом	37,307
Протягом 1947 року відійшло	1,563
Остало	35,744

За 1947 рік У. Н. Союз збільшився на 901 повнолітніх членів.

РУХ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1947 РІК:

В день 1. січня 1947 У. Н. Союз числив дітей	11,826
За цілий рік прибуло нових	1,831
Разом	13,657
Відійшло протягом року	1,119
Остає з кінцем року дітей	12,538

За рік 1947 Союз збільшився на 712 дітей.

Значить, за цілий рік У. Н. Союз збільшився в обох департаментах на 1,613 нових членів, нараховуючи з кінцем року 48,282 активних членів.

Крім цего є ще 791 членів на безплатному продовженні, або виплаченому обезпеченні, а тимсамим всіх членів разом є 49,073.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА ЗА 1947 РІК.

ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ:	ПРИХІД:	РОЗХІД:
Перший піврік	$ 894,038.15	$1,060,121.20
Другий піврік	939,510.12	869,494.31
Разом	$1,833,548.27	$1,929,615.51

ПРИХІД:

З місячних вкладок від членів	$902,890.84	$902,890.84
Відсотки від бондів	174,033.85	
Відсотки від морґеджів	40,045.65	
Відсотки від членських позичок	16,505.18	
Відсотки з банків	102.40	
Заробок на бондах	15,752.66	
Чинш від реальностей	54,338.64	
Разом від інвестицій		300,778.38
Приходи друкарні і книгарні	93,860.18	93,860.18
Сирітські части	7,039.51	7,039.51
Зворот позичок до народного фонду	33.28	
Зворот стипендії	100.00	
Продаж книжок в англійській мові	659.08	
Разом звороти до народного фонду		792.36
З переносу резерви за переписаних членів з молод. департ.	8,848.51	
З переносу резерви за переписаних членів зі старого роду обезпечення до нових родів обезпечення	1,894.91	
Разом		10,743.42
Зворот нагороди секретарям, предс. і касієрам з мол. департ.	10,122.59	
З переносу відсотків від інвестицій	2,881.52	
З переносу резерви за суспедованих членів	5,776.13	
Звороти дивіденди, нагороди за нових членів, лікарів і т. п.	684.40	
Зворот втрат і заробок при продажі реальности	600.00	
Продаж Ювілейної Книги і Історії України в англійській мові	225.70	
Звороти інших фондів з молод. деп.	22.05	
Жертва до запомогового фонду	50.00	
Платничі книжечки	13.25	
Підвищено вартість інвест. в бондах	50.65	
Разом інші звороти		20,426.29
Інвестиції:		
Продаж і сплати бондів	313,634.02	
Сплати морґеджів	124,711.58	
Сплати членських позичок	48,090.84	
Продаж реальности	3,400.00	
З переносу на обниження реальностей	3,000.00	
З переносу на обниження інвестицій в бондах	2,705.02	
З переносу на обниження машин в друкарні	1,075.83	
Підвищено вартість інвестицій в реальности	400.00	
Разом		497,017.29
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1947 р.		$1,833,548.27

(Дальше буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 21. травня 1948 року помер у 51. році життя

АНТІН САЛІЙ,

член Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний походив зі села Журавню, пов. Жидачів, Західн Україна. Полишив жену Марію, подружену дочку Стефанію, сина Івана, затя Івана, невістку Ірину, внучків Марцю і Стазію та бррата Стифана.

Похорон відбувся в понеділок, 24. травня 1948 р. — В. Й. П.!

П. Кучма, секр.

ПОШУКУВАННЯ

МУЛЬТАН МИХАЙЛО (Тернопільщина) пошукує братів: **Михайла** і **Василя**, сестер: **Марійку** і **Юлію**; стрийну **Варварку** і рівнож жінки сестру **Параня** зам. **Белдик** і **Марійка** з **Петрусників**. Писати на адресу:
MULTAN MYCHAJLO
Berchtesgaden-Strub,
Jegerkass. B. II/61
U. S. Zone, Germany.

КАТЕРИНА ҐУЛЯН (Gulan) і донька **Анна** з с. Серки Середні, пов. Бурштин, пошукують свою рідню: **Маруньку Ґулян** і її сина **Михайла**, та коньку **Параньки Ґулян Марію**. Адреса:
KATERYNA або ANNA GULAN
D. P. Camp "B", Ingolstedt,
U. S. Zone, Germany.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ВІД РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

З нормалізацією поштових звязків між Америкою та европейським континентом, Редакція і Адміністрація „Свободи" одержують від українців з европейських країн щораз більше листів в найрізноматніших справах, які часто не мають нічого спільного ані з редакцією ані з адміністрацією часопису. Не маючи прямо фізичної можности відповідати на ці всі листи окремо, Редакція і Адміністрація „Свободи" подають до відома:

1. Всі листи, переслані на адресу „Свободи" в справах, які не належать до її компетенції, чи засягу її діяння, відсилається до тих установ і комітетів, які заторкненими в листі справами занимаються. Тут належать насамеред справи розшуків рідних, допомоги, інтервенції і т. п. Ці листи пересилається звичайно Допомоговому Комітетові у Филаделфії, не даючи на них відповіді. Тому що таке посередництво забирає багато часу і вимагає окремої праці, в інтересі всіх авторів таких листів є висилати їх найрадше відразу по призначенні: Листи в допомогових справах та в справі розшуків пересилати на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa. (U. S. A.). В політичних справах писати до: Ukrainian Congress Committee of America, P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y.

2 Редакція не звертає, ані не веде переписки на тему пересланих, але незамовлених і невикористаних газетних матеріялів, статей, кореспонденцій і т. п. Не звертається теж використаних рукописів.

3. Усіх тих, які зголошуються на постійних співробітників, чи кореспондентів, Редакція зберігає в своєму реєстрі, але не веде з ними переписки, якщо не думає з пороблених пропозицій користати.

4. Прохається не висилати документів, ані вартісних паперів; Редакція і Адміністрація не перебирають за них відповідальности.

5. Адміністрація не перебирає зобовязань за переслані, але незамовлені книжки, журнали і т. п. Часто трапляється, що европейські видавництва самі надсилають книжки, виставляючи рівночасно рахунок. За незамовлені книжки Адміністрація не платить готівкою., як теж не звертає їх, з огляду на кошта пересилки. Надіслані вже в той спосіб книжки проголошено в газеті до прдоажі і рахунок за них буде вирівняний тільки якщо і вміру того, як книжки будуть продані. При цьому треба додати, що зазначена на европейських виданнях ціна не стоїть в жодній пропорції до місцевого книжкового ринку.

6. Переслані оказійні числа, чи для обміну — полагоджується звичайним порядком.

7. Адміністрація не веде переписки і не відповідає на листи в справах, які до неї не належать.

8. Справи Редакції і Адміністрації „Свободи" прохається вважати за дві окремі справи, і полагоджувати їх окремими листами, або бодай окремими картками в одному листі. Це відноситься теж і до місцевої переписки.

Редакція і Адміністрація „Свободи" полагодили досі сотні і тисячі листів з Европи теж в справах, які до них не належать, не жаліючи на це ані труду ані гроша, якщо це було необхідне. Проте, це не можливо продовжувати на довшу мету, тимбільше при відносно наладнаних вже поштових звязках між американським і европейським континентами та при чіткому визначенні завдань і засягу діяння редакцій та поодиноких громадських допомогових і політичних Комітетів. Виселка листа на правильну адресу до одного, чи другого Комітету, дає теж більшу запоруку на його полагодження.

Усім авторам листів з Европи пригадується, щоби чітко і виразно писали свої адреси, найрадше друкованими літерами.

Редакція і Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 1854. Лукава атака.

Заточуючися від могутнього удару, Кунґу посовгнувся і впав.

В одній хвилині Тіна й Кіля зрозуміли, що Кунґу в небезпеці. Тіна зіскочила на землю.

Але Кіля була оборотніша... вона одним махом видерла костур з руки Тоглата.

Кунґу скочив на рівні ноги, і заатакував з подвійною силою. Тіна придивлялася з насолодою, не знаючи, що Кіля гляділа з завистю.

Кіля, негодуючи на симпатію, з якою відносився її новий товариш до Тіни, крадьки підійшла ззаду.